

NOTAT

30 ÅR MED EUROPÆISK KAMPFLYSAMARBEJDE

Erfaringerne viser, at det kan være hensigtsmæssigt ikke at gå enegang i større materielprojekter, men i stedet samarbejde med andre lande om anskaffelse samt efterfølgende drift og operativ indsættelse af de operative kapaciteter.

Dette vurderes også at være tilfældet for kampfly. Midt i 1970'erne stod en række mindre europæiske lande over for en udskiftning af forældede kampfly, hvor man allerede dengang kunne se fordelene i en fælles anskaffelse og efterfølgende samarbejde om driften af flyene. Dette blev således startskuddet til, at Holland, Belgien, Norge og Danmark gik sammen i European Participating Air Forces (EPAF) og sammen med US Air Force (USAF) anskaffede 998 F-16 i én samlet anskaffelse. Sidenhen er Portugal trådt ind i EPAF samarbejdet.

Baggrunden for EPAF samarbejdet var den fælles kampflyanskaffelse, og det er stadig de identiske F-16 fly i EPAF landene, der muliggør det tætte samarbejde.

EPAF landene har siden F-16 flyenes anskaffelse samarbejdet tæt på det materielmæssige og logistiske område. Der er således aftalt en fælles konfigurationsstyring af F-16 flyene, hvorved alle flyene anvender den samme type reservedele, hvilket blandt andet giver mulighed for besparelser på fælles anskaffelser af disse. Det betyder også, at det tekniske personel fra EPAF landene i fællesskab kan udvikle flyene og udveksle erfaringer i forbindelse med drift og vedligeholdelse af flyene.

Den fælles flytype og konfiguration betyder desuden, at de enkelte EPAF lande anvender samme procedurer for vedligeholdelse af F-16 flyene. Derfor kan et dansk fly for eksempel repareres med reservedele og personel fra andre EPAF lande.

En anden udløber af EPAF samarbejdet på det materielmæssige områder er, at EPAF landene og USAF har samarbejdet om at udvikle, teste, implementere og finansiere de regelmæssige opdateringsprogrammer til F-16 flyene – benævnt M-opdateringerne. Dette har bevirket, at F-16 flyene løbende har opretholdt en tidssvarende operativ kapacitet og dermed deres operative relevans, men for en langt mindre omkostning i forhold til, hvis Danmark foretog M-opdateringerne på egen hånd i stedet for at deltage i EPAF samarbejdet.

Eksempler på dette er introduktionen af avancerede præcisionsvåben (såsom laser- og GPS-styrede bomber) samt muligheden for netværksbaserede operationer. En anden effekt er, at EPAF landene har udvik-

let fælles procedurer for den operative uddannelse af piloterne, hvilket igen kan være hensigtsmæssigt i forbindelse med operative indsættelser.

Indtil operationer i Afghanistan har samarbejdet imellem EAPF landene primært været baseret på deltagelsen i opdateringsprogrammerne til F-16 flyet. I forbindelse med operationerne i Afghanistan gik Holland, Norge og Danmark imidlertid sammen om at opstille et F-16 bidrag, der blev udsendt til Ganci Air Base i Manas, Kirgisistan. Her leverede F-16 bidraget luftstøtte til operationerne i Afghanistan gennem et år.

F-16 bidraget blev sammensat med bidrag fra de deltagende lande. Her bar materiefællesskabet med de øvrige EAPF lande frugt, idet landene hver især kunne byde ind med elementer, der tilsammen udgjorde en fælles kapacitet. Havde der været tale om, at Holland, Norge og Danmark havde forskellige typer eller konfigurationer af kampfly, ville det logistiske bidrag alene have været væsentligt større. I stedet blev der indgået et meget tæt logistisk samarbejde, hvor de tre lande i fællesskab stillede med bidrag (F-16 specifikke som ikke F-16 specifikke), der tilsammen udgjorde det fælles bidrag.

Blandt andet på baggrund af erfaringer fra Afghanistan oprettede EAPF nationerne i 2004 EAPF Expeditionary Air Wing (EEAW). Denne enhed har til formål at muliggøre en smidig indsættelse af luftmilitære bidrag i internationale operationer fra de forholdsvist små lande, der udgjorde EAPF samarbejdet. EEAW kan således bidrage med et F-16 bidrag på eksempelvis 30 fly, hvilket for så vidt angår størrelse, effekt og selvstændighed kan måle sig med større landes styrkebidrag.

De 30 års erfaring fra EAPF samarbejdet peger på, at den overordnede forudsætning for EAPF samarbejdet er, at der eksisterer materiefællesskab mellem de lande, der deltager i samarbejdet. Kun herigennem er det muligt at opnå den synergi og de afledte fordele, det bringer i forbindelse med drift, vedligeholdelse, opdatering og indsættelse flyene.

Sådanne erfaringer kan med fordel holdes for øje i forbindelse med anskaffelse af nye kampfly. Danmark bør således sikre, at det er muligt at indgå i et tæt samarbejde med andre lande vedrørende drift, vedligeholdelse og indsættelse af flyene. Endeligt er det væsentligt tillige at indgå i et tæt samarbejde med andre lande omkring løbende opdatering af nye kampfly med henblik på at sikre flyenes operative relevans gennem hele levetiden og samtidigt opnå dette til den lavest mulige omkostning.

Bilag

Folder fra Flyvertaktisk Kommando vedrørende EAPF – europæisk kampflysamarbejde